

Asia: VN/18750/2022-SM-11

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain ja kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain muuttamisesta (tilapäinen suojelu)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuntopyyntö VN/18750/2022-SM-

Hallituksen esitys kotoutumisen edistämisestä annetun lain ja kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain muuttamisesta (tilapäinen suojelu)

Lastensuojelun Keskusliiton lausunto

Esityksen pyrkimyksenä on täsmentää vastaanottolakia sen osalta, missä vaiheessa tilapäistä suojelua saavan oikeus vastaanottopalveluihin lakkaa, kun hän saa kuntapaikan. Lastensuojelun Keskusliitto kannattaa ehdotusta, mutta toteaa muutamia asioita, joita se tuo esille myös kotouttamislain muutosesityksestä antamassaan lausunnossa.

On kannatettava ja tarpeellinen ehdotus, että myös tilapäistä suojelua saavat olisivat oikeutettuja vastaanottopalveluihin vielä jonkin aikaa, kun ovat saaneet kuntapaikan (vastaanottolain 14 § Vastaanottopalveluiden saaja). On myös tärkeää, ettei esitykseen tuoda mitään kiinteää määräaikaa, vaan jätetään joustoa. Kukaan tuskin haluaa pitkittää vastaanottokeskuksen palveluissa olemista pidempään kuin on tarpeen, ei etenkin kuntaan muuttamista odottava pakolainen. Kuten esityksessä todetaan, käytännössä kotikuntamerkinän saaneen tilapäistä suojelua saavan kohdalla kohtuullinen aika voisi tarkoittaa kuntapaikan löytämiseen ja asunnon etsimiseen sekä muuttoon kuluvaa aikaa, joka voi kestää useita kuukausia. Asuntopulan vaivaamissa kunnissa saatettaisiin

joutua turvautumaan erilaisiin hätäratkaisuihin, jos säädettäisiin jokin kiinteä määräaika. On tärkeää, että kuntaan siirtyville on tarjolla pysyvämpiä ratkaisuja ja kotoutuminen pääsee oikeasti käyntiin.

Keskusliitto kiinnittää huomiota siihen, että kummassakaan lakimuutosesityksessä ei ole tuotu esille riittävästi tällä hetkellä olemassa olevien kuntaan siirtymisen mallien vaikutuksia kuntapaikan saavan henkilön tilanteeseen. Onkin syytä kysyä, miten eri tavat siirtyä kuntalaiseksi ovat toimineet. Onko käytettävissä tietoa siitä, mitä eri tavat ovat tarkoittaneet ennen kaikkea kuntapaikan saaneiden näkökulmasta, mutta myös kuntien palvelujen näkökulmasta? Mikä ero käytännössä on siinä, että oleskeluluvan saanut siirtyy osoitetulle kuntapaikalle ELY-keskuksen ja kunnan sopimukseen pohjautuen ja siinä, että hän siirtyy kuntaan vastaanottokeskuksen tukemana tai lähtee oma-aloitteisesti kuntaan? Se, että valtaosa käyttää perustuslain turvaamaa oikeuttaan muuttaa haluamaansa kuntaan, ei tarkoita välttämättä sitä, etteivät nuo ihmiset tarvitsisi tukea kuntaan siirtymisessä.

Tässä vaiheessa, kun tiedetään suuren määrän henkilöitä saavan yhtä aikaa kotikuntaoikeuden, tulisi em. tietoa olla saatavilla. Kuten esityksessä mainitaan, palveluissa tulee todennäköisesti ensi vuonna olemaan ruuhkaa, ja tähän on varauduttava. Nyt tulisi esittää selkeästi, miten eri vaihtoehtoissa toimitaan, ja varautua laittamaan resursseja sinne, missä niitä eniten tarvitaan.

Esitykset eivät anna myöskään riittävän selvää kuvaa siitä, miten työnjako Maahanmuuttoviraston, kuntien, hyvinvointialueiden ja ELY-keskusten välillä järjestetään. Missä vaiheessa, kenen toimesta ja millaisin kriteerein esimerkiksi katsotaan, kuka on haavoittuvassa asemassa, jolloin kuntaan osoittaminen olisi ELY-keskuksen vastuulla? Onko Maahanmuuttovirastolla tässä joku rooli? Esityksessä luetellaan vain joitain ihmisryhmiä, jotka voisivat olla näitä haavoittuvia. On hyvä selkeyttää haavoittuvuuden määrittelyä ja viranomaisvastuita tämän suhteen.

Martiskainen Taina
Lastensuojelun Keskusliitto